

HRVATSKI KRŠKI PAŠNJACI

Udruga poljoprivrednika na područjima krških pašnjaka u Republici Hrvatskoj

Web: www.hrvatskirkkipasnjaci.com

Facebook: <https://www.facebook.com/Krskipasnjaci/>

E-mail: krski.pasnjaci@gmail.com

PRIJEDLOZI ZA ZAKON O ŠUMAMA

Krški pašnjaci su naše antropološko naslijeđe i egzistencijalni temelj poljoprivrednika na skoro pola teritorija Republike Hrvatske. U svrhu očuvanja i daljnjeg razvoja stočarstva na krškim pašnjacima dostavljamo Vam naše prijedloge za novi Zakon o šumama.

1. Predlažemo da se provede revizija šumsko-gospodarskih osnova koje treba pretvoriti u pašnjačke površine, koje i jesu u naravi takve. Dalmaciju najvećim dijelom obrastaju borove šume, dok su česminove i medunčeve šume tzv. otvorene šumske sastojine koje se u drugim mediteranskim zemljama, članicama EU, koriste za ispašu stoke (silvopastoral). Primarni cilj je revizija osnova na područjima gdje već postoji stočarska djelatnost, a predlažemo i drugu fazu koja bi uključivala reviziju područja na kojima postoji interes za pokretanjem stočarske djelatnosti.

Vegetacija koja je prisutna na krškom pašnjaku, bez obzira što je obrastao šibljacima, šikarom garigom, makijom je prirodna vegetacija koja je pogodna za ispašu stoke.

Obrazloženje: Sjedišta mnogih gospodarstava su na područjima na kojima je trenutno na snazi zabrana pašarenja. Time je razvoj takvih gospodarstava kao i njihovo širenje onemogućeno, dok su u realnosti ta ista područja stoljećima unatrag korištena kao pašnjaci. Promjenom osnove i davanjem u dugoročni zakup stvorio bi se okvir u kojem bi stočari mogli kvalitetnije planirati i razvijati proizvodnju.

2. Predlažemo da se minimalna cijena dugoročnog Zakupa pašnjaka postavi u korelaciju s prihvatljivom površinom na način da osnovna minimalna cijena zakupa ostaje jednaka (200 kn/ha), ali da se za površine s koeficijentom prihvatljivosti manjim od 1, umani cijena u skladu s koeficijentom prihvatljivosti.

Obrazloženje: Uvođenje koeficijenata u cijenu zakupa dovelo bi u ravnopravan položaj zakupce krških pašnjaka na način da svaki zakupac plaća zakup samo one površine koje su zaista iskoristive i prihvatljive za plaćanje.

Primjerice, ako je prihvatljivost pašnjaka 0,4 tada minimalna cijena zakupa po hektaru treba iznositi 40% osnovne cijene što u navedenom slučaju iznosi 80 kn/ha. Dosadašnjim obračunom su poljoprivrednici iz Dalmacije i sa naših otoka plaćali 2.5 puta veću cijenu od kolega koji imaju koeficijent pašnjaka 1.

3. Predlažemo da se na pašnjacima koje koristimo i dobijemo u zakup u svrhu pašarenja dopusti izgradnja privremenih jednostavnih objekata koji bi služili kao sklonište za životinje u slučaju nepovoljnih vremenskih uvjeta i zaštita od napada krupnih zvijeri, postavljanje električnog pastira i fiksnih, prenosivih ograda (farmer pletiva ili armaturne mreže). Druge zemlje u našem okruženju čak financiraju stočarima farmer pletiva kako bi zaštitili stada od napada vuka.

Obrazloženje: U ekstenzivnom i ekološkom načinu uzgoja stoka najveći dio vremena provodi na otvorenom. Vremenske neprilike predstavljaju prijetnju zdravlju i dobrobiti životinja i cilj nam je izgradnjom privremenih jednostavnih objekata na samom pašnjaku prevenirati mogućnost štetnog utjecaja oborina, vjetra i temperature na životinje, a samim time i na proizvodnju. Površina dozvoljenog objekta ovisila bi o broju uvjetnih grla, a o potrebnoj površini po UG bi se konzultirala struka.

S druge strane, na krškim pašnjacima je velika ugroza stoke od napada vuka i ostalih zvijeri stoga smatramo da je postavljanje fiksnih ograda (farmer pletiva ili armaturna mreža) i električnog pastira opravdana metoda zaštite stoke. Električni pastir bi doprinio i boljoj kontroli stada te uspostavi planskog, pregonskog načina ispaše, što u konačnici doprinosi proizvodnji, kao i stanju samih pašnjaka.

4. Predlažemo da nam se dopusti (ukoliko ne postoji) izgradnja pristupnog puta do pašnjaka koje koristimo.

Obrazloženje: kao što je prethodno navedeno u zahtjevu, stoka u ekstenzivnom načinu uzgoja većinu vremena provodi na pašnjaku. U određenim situacijama, posebno pri ekstremno visokim ili niskim temperaturama, potrebna je dodatna opskrba stoke vodom i hranom. Ukoliko ne postoji pristupni put, onemogućeni smo stoci osigurati dovoljnu količinu vode i hrane, što opet utječe na dobrobit životinja. Isto tako, na krškom području postoje utabane staze do pašnjaka u privatnom vlasništvu. Staze su zanemarivanjem zarasle i cilj nam je održavanjem tih staza osigurati lakše kretanje stoci i ljudima.

5. Predlažemo da nam se dopusti izgradnja pojilišta za životinje.

Obrazloženje: krški pašnjaci su pretežno suha područja s malim brojem prirodnih izvora vode. Izgradnja pojilišta bi osigurala adekvatnu opskrbu stoke vodom tokom cijele godine, a imala bi i sekundarne pozitivne učinke jer bi omogućila vodu i ostalim životinjama kao što su ptice i sitna divljač.

6. Predlažemo izmjenu ovisnosti broja uvjetnih grla i površine pašnjaka na način da se postavi ovisnost uvjetnog grla s iskoristivom i prihvatljivom površinom.

Obrazloženje: Trenutni način obračuna površine (3.3 ha ukupne površine/UG) nije dobar jer dovodi u nepovoljan položaj stočare koji u zakupu imaju pašnjačke površine male iskoristivosti. Uzgoj na pašnjacima male iskoristivosti u ovakvom sustavu je zahtjevniji i daje slabije rezultate u odnosu na uzgoj na pašnjacima potpune iskoristivosti. Promjenom koju predlažemo izjednačili bi uvjete uzgoja za sve stočare.

7. Predlažemo da se napravi stručna analiza produktivnosti krških pašnjaka i pašno opterećenje po regijama, jer nije ista produktivnost pašnjaka u Dalmaciji, na otocima i u ravničarskim dijelovima.

Mišljenja smo da su krški pašnjaci manje produktivni od onoga što sugerira proslavljeni omjer 3.3 ha/UG, a stručna analiza bi pokazala realnu produktivnost. Mali omjer površine pašnjaka i uvjetnih grla dovodi do smanjene produktivnosti stočarske proizvodnje, a dugotrajnom uporabom i do devastacije pašnjaka.

Obrazloženje: Studija koja je rađena još za vrijeme bivše države pokazala je da se na jednom hektaru (livadskog tipa) pašnjaka može dobiti 800-1000 kg suhe tvari (trava, brst). Jedno odraslo grlo pojede dnevno 10-12 kg suhe tvari (trava, brst), što znači da za godinu dana pojede minimalno 3650 kg.

Na krškom pašnjaku (dalmatinskom) produktivnost pašnjaka je znatno manja, iznosi oko 300-350 kg suhe tvari (trava,brst) po hektaru.

$350 \text{ kg} \times 3.3 \text{ ha} = 1.155 \text{ kg}$ suhe tvari godišnje, a potrebno je 3650 kg. Dakle, nedostaje nam 2.495 kg za godišnju prehranu grla.

Ovakvim tendencioznim omjerom dolazi do trostruko viših troškova prehrane jer stoka ne može samostalno pasti i hraniti se na potrebnoj površini, nego joj moramo kupovati sjeno i žitarice.

Realan omjer jednog uvjetnog grla po površini dalmatinskog i otočkog pašnjaka je 1 UG = 10 ha na bruto površini.

Sadašnji omjer 1 UG = 3.3 ha bruto, a sa koeficijentom prihvatljivosti 0,40, u stvarnosti iznosi 1 UG = 1.32 ha.

Zbog ovakvih kriterija dolazi do degradacije pašnjaka, jednim dijelom zbog prisustva velikog broja grla po hektaru (pašnjak koji se koristi za ispašu), dok s druge strane degradiramo prostor zbog zapuštenosti, zaraslosti i neiskoristivosti pašnjaka.

U ekstenzivnom uzgoju prirast stoke se temelji isključivo na ispaši, ako ograničimo ispašu ne može doći do prirasta stoke, pa tako ni do proizvodnje. Zbog toga je potrebna dovoljna količina ispaše.

8. Predlažemo da posjedovanje uvjetnih grla ne budu uvjet za traženje zemljišta u zakup već da se poljoprivrednike obveže nakon dobivanja zemljišta u zakup da u kratkom vremenskom roku (3 mjeseca) moraju kupiti stoku u skladu s dobivenom površinom.

Obrazloženje: Svjesni smo da postoji veliki broj ljudi, posebice mladih, koji se žele baviti stočarstvom na kršu. Trenutno se nalaze u nepovoljnom položaju jer uvjet za dobivanje pašnjaka u Zakup je posjed stoke. Mnogi se ne usude investirati vrijeme i novac u stoku ukoliko nisu sigurni da će stoku imati gdje napasivati. Promjenom ovog uvjeta stvorio bi se okvir u kojem bi se potencijalni *stočari* brže i lakše odlučili na bavljenje ovom djelatnosti. 3 mjeseca je predloženi vremenski period jer smatramo da je to realno vrijeme potrebno za kreiranje poslovnog i financijskog plana kao i za nabavu stoke.

9. Predlažemo da se prilikom dodjele zemljišta, izbace kriteriji najbržeg prsta, dobne starosti i mjesta prebivališta vlasnika OPG-a. To je dovelo do nereda na terenu jer su poljoprivrednicima „drugi“ poljoprivrednici dobili pašnjake ispred njihovih farmi.

Umjesto toga predlažemo da se postave kriteriji:

-prednost zakupa ima onaj poljoprivrednik kojemu je farma (IKG) najbliža površini koja se daje u zakup.

-prednost zakupa bi trebali imati primarni poljoprivrednici koji se duže bave stočarskom proizvodnjom, plaćaju porez i imaju dokazanu poljoprivrednu proizvodnju u odnosu na novootvorene OPG-ove, uvesti bodovanje kao i pri dodjeli državnog zemljišta

-umjesto kriterija mjesta prebivališta vlasnika OPG-a, uvesti kriterij mjesto proizvodnog pogona (IKG) koje mora biti evidentirano najmanje 3g u mjestu u kojem se daje površina u zakup.

10. Predlažemo da se kao jedno uvjetno grlo tretira junica/june, ždrijebe i magare starije od 6 mjeseci, a janjci i jarad stariji od 6 mjeseci, kao i ovce i koze, budu tretirani kao jedno uvjetno grlo za 6,6 janjaca/jaradi.

Obrazloženje: Tretiranje mladih grla trenutnim koeficijentom za UG nije stimulativno za povećanje proizvodnje i širenje gospodarstva. Stočari trenutno *nemaju* isplativost širenja i obnove stada podmlatkom iz vlastitog uzgoja. Mislimo da bi tretiranje stoke starije od 6 mjeseci kao odraslih jedinki unaprijedilo razvoj stočarstva jer bi na krškom području stimulirali uzgoj stoke koja je na njemu rođena, a samim time i bolje prilagođena.

Za sva eventualna pitanja i dodatna objašnjenja stojimo Vam na raspolaganju

S poštovanjem,

Predsjednik Udruge Hrvatski krški pašnjaci

Ivan Tešija

kontakt: 095 914 9307

Drniš, 06. studenog 2023.

